

LA LITERATURA FANTÀSTICA COM A PLA DE LECTURA PER ESTUDIANTS D'ESO

TREBALL DE RECERCA

GERARD TORNER MASA
TUTOR: DÍDAC GINÉ REYNAL

IES THOS I CODINA
2020-2021

El que em va interessar [de la fantasia] va ser la novetat de les situacions que en ella es plantegen i que, tot i ser impossible com a fet físic, planteja d'una manera imaginativa un punt de vista que permet descriure les passions humanes amb major exhaustivitat i certesa que el que ofereix la simple narració de fets quotidians.

Mary Shelley, pròleg de Frankenstein.

Abstract

The use of fantasy literature as a basis for a reading program applied to ESO students.

Abstract

The present paper deals with the possibility of using fantasy genre, and some variations of it, as the unique theme to create a reading program addressed to ESO students, through student-friendly educational proposals and dynamics. After the analysis of several classical fantasy novels, a corpus was made with the books that were considered to best fit students exclusively of first and fourth of ESO. Furthermore, a selection of novels from the corpus was carry out, keeping in mind that some of the students might have learning disorders, or on the contrary, very high reading skills. In order to attract the students and make the readings more entertaining, a group dynamics that especially affect the freedom of the student were created. No previous research that resembled the present one was found. Further research could test whether the application of the present proposal has any benefit in students' reading skills.

El uso de la literatura fantástica como base para un plan de lectura aplicado a estudiantes de ESO.

Resumen

El presente estudio investiga la posibilidad de usar el género fantástico, y algunas de sus variaciones, como tema único para crear un plan de lectura dirigido a estudiantes de ESO, a través de diversas dinámicas y propuestas educativas. Tras el análisis de varias novelas clásicas del género fantástico, se creó un corpus con los libros que se consideraron más adecuados para alumnos de primero y cuarto de ESO. Además, se llevó a cabo una selección de novelas del corpus, teniendo en cuenta que algunos de los estudiantes podían tener algún tipo de desorden de aprendizaje, o al contrario, un elevado nivel lector. Con el fin de atraer a los estudiantes y hacer sus lecturas más entretenidas y amenas, se crearon un grupo de dinámicas que tienen en cuenta especialmente la libertad del estudiante. No se encontraron investigaciones previas parecidas a la presente. Una investigación más exhaustiva podría probar si la aplicación de la presente propuesta acarrea algún beneficio en las habilidades lectoras de los alumnos.

Índex

1. Introducció.....	5
2. Agraïments.....	6
3. Gènere fantàstic.....	7
4. Estudi d'obres del gènere fantàstic.....	8
4.1. Motiu de la cerca.....	8
4.2. Anàlisis de llibres.....	9
<i>El conte del graal</i> . Chrétien de Troyes.....	9
<i>El romanç de Tristany i Isolda</i> . Joseph Bédier.....	11
<i>Frankenstein o el moderno Prometeo</i> . Mary Shelley.....	13
<i>Dràcula</i> . Bram Stoker.....	14
<i>Los mitos de Cthulhu</i> . H. P. Lovecraft.....	16
<i>Torn de nit</i> . Stephen King.....	18
<i>La Saga del Brujo</i> . Andrzej Sapkowski.....	20
<i>El Nom del Vent</i> . Patrick Rothfuss.....	22
<i>Overlord</i> . Kagune Maruyama.....	24
<i>Dr. Stone</i> . Riichiro Inagaki.....	26
4.3. Elements analitzats.....	28
5. Pla d'estudi.....	30
6. Corpus de llibres.....	31
7. Selecció de llibres.....	33
8. Programació del pla lector.....	35
8.1. Treball a l'aula.....	35
8.2. Dinàmiques de grup.....	36
8.3. Activitats a l'aula proposades seqüenciades.....	37
Graella d'activitats de 1 ^r d'ESO:.....	37
Graella d'activitats de 4 ^{rt} d'ESO:.....	38
Activitat 1. El microrelat anònim. 1 ^r ESO. Primer trimestre.....	39
Activitat 2. Final alternatiu en escena. 1 ^r ESO. Segon trimestre.....	41
Activitat 3. Gèneres fantàstics. 1 ^r ESO. Tercer trimestre.....	43
Activitat 1. Anàlisi i creació de microrelats. 4 ^{rt} ESO. Primer trimestre.....	46
Activitat 2. Conte fantàstic. 4 ^{rt} ESO. Segon trimestre.....	48
Activitat 3 A. Fantasia en escena. 4 ^{rt} ESO. Tercer trimestre.....	50
Activitat 3 B. How will continue the story? 4 ^{rt} ESO. Tercer trimestre.....	52
9. Conclusions.....	54
10. Bibliografia.....	55

1. Introducció

En aquest treball de cerca intentaré utilitzar el gènere fantàstic per a crear un pla de lectura dirigit a alumnes de primer i quart d'ESO.

El fet que hagi escollit específicament el gènere fantàstic té molt a veure amb els meus interessos, tant personals com acadèmics. Per una banda, sempre he sigut un amant de la fantasia: he estat sempre interessat en els videojocs, llibres, pel·lícules i series d'aquest gènere. Sempre m'han cridat l'atenció, però per plantejar un treball de recerca havia de ser més específic, així que vaig optar per la fantasia dins les novel·les.

Malgrat va ser una opció sorgida dels meus gustos personals, també hi van intervenir els meus interessos acadèmics ja que tinc planejat cursar la carrera de filologia hispànica l'any vinent, i realitzar una cerca relacionada amb l'estudi de la literatura era un requisit essencial.

A més, vaig decidir enfocar la meva recerca per crear posteriorment un pla de lectura degut al meu interès professional. Tinc pensat dedicar-me a la docència com a professor de secundària en un futur, i el fet de dedicar la recerca a un aspecte educatiu com pot ser la creació d'un pla de lectura, i a més enfocat a alumnes d'institut, va ser el que va acabar d'assegurar-me que havia de realitzar aquest tipus de treball.

Aquestes característiques es relacionen en aquest treball, de manera que analitzaré diferents novel·les clàssiques del gènere fantàstic i buscaré característiques comuns entre obres i trets que atreuen al lector. Després, realitzaré un corpus de llibres i narracions adaptades per alumnes de primer i quart d'ESO, tot utilitzant els elements apresos anteriorment i recomanacions d'experts en l'àmbit, i més tard una selecció de llibres d'aquest corpus. Per últim, tractaré el treball a l'aula d'aquests llibres a partir d'un pla de lectura, i proposaré diferents dinàmiques de grup per a, finalment, i si es possible, provar el treball anterior en una aula real, malgrat sigui una petita porció.

Així doncs, el meu objectiu és precisament investigar i provar experimentalment si la literatura fantàstica pot ser utilitzada per a crear un pla lector per alumnes d'ESO, i rebre una resposta per part dels alumnes positiva.

Per concloure, cal dir que la situació en la que ens trobem actualment, per culpa de la malaltia Covid-19, pot limitar la meva investigació, ja que dificulta l'accés a llibreries, les possibles entrevistes amb experts i, sobretot, la pràctica a l'aula amb els alumnes. Tot i així, intentaré resoldre tots els inconvenients que se'm puguin plantejar.

2. Agraïments

Abans de començar, però, m'agradaria dedicar uns agraïments a les persones que han contribuït desinteressadament a la realització d'aquest treball. Així doncs, agraeixo la seva participació...

... a tots els bibliotecaris i totes les bibliotecàries, que m'han guiat entre tot un munt de llibres per escollir i m'han dedicat les seves millors recomanacions.

... als meus companys d'institut, que m'han ajudat sempre que han pogut en qualsevol aspecte de la realització del treball.

... a Raúl del Valle, qui m'ha fet coneixedor de diversos conceptes importants dins la teoria de la fantasia, m'ha guiat en els aspectes que tenen més relació amb el gènere fantàstic dins el pla de lectura i m'ha recomanat forces microrelats, els quals han sigut molt útils en l'elaboració del pla.

... a Loli Acevedo, qui m'ha orientat en els aspectes més pedagògics dins el pla de lectura, com en la diversitat de perfils d'alumnes o la manera de treballar la fantasia amb alumnes de secundària, i m'ha fet suggeriments per treballar l'aula que m'han resultat veritablement útils.

... a, com no pot ser d'altra manera, Dídac Giné, el meu tutor, qui m'ha guiat amb paciència i pas a pas entre l'espessa boira que em representava al principi fer per primera vegada un treball d'aquesta magnitud. Sens dubte, aquest treball no seria tal com és sense la seva imprescindible ajuda i participació.

Moltes gràcies a tots aquells qui han fet d'aquest treball alguna cosa millor, accions les quals són per mi molt ben apreciades i agraïdes.

3. Gènere fantàstic

Abans de procedir a la recerca, s'ha de definir què es el gènere fantàstic, i els meus criteris d'anàlisi.

Pròpiament, les novel·les considerades com a fantàstiques són narracions que contenen elements irrealis o sobrenaturalis que trenquen amb els paràmetres de la realitat establerts per l'autor. Segons aquesta definició, *Dràcula* podria ser considerada una novel·la fantàstica, ja que dins del nostre món conegut, la Terra, hi apareix un element fantàstic, com pot ser el vampir, però en canvi, *El Senyor dels Anells* no pot ser considerada fantàstica, ja que els seus paràmetres de la realitat ja són irrealis, i els elements que trobem dins no trenquen amb aquests. Al tipus de novel·la del tipus d'*El Senyor del Anells* se li anomena «meravella», ja que crea una realitat completament irreal i fictícia.

Pel meu treball, he decidit utilitzar aquests dos gèneres, ja que, contenint ambdós trets fantàstics, es podran intercanviar per adequar-se millor a diferents perfils d'alumnes. A més, dins de la fantasia he identificat dos subgèneres: el terror i la ciència ficció. Són novel·les amb les seves pròpies característiques però, al final, acaben tenint ambdues elements fantàstics.

A més a més, he afegit la temàtica dels superherois, per temes d'adaptació amb l'alumne, però ja no parlem de novel·les, sinó que es tracten de còmics. D'aquesta manera, he afegit diferents formats, com ara el còmic, però també el manga (novel·la gràfica japonesa) i la novel·la lleugera, la qual és una variant nascuda a Japó de la novel·la tradicional, però escrita amb una gramàtica bastant més senzilla. En la traducció a la nostra llengua, la diferència és inapreciable.

Per últim, cal dir que en els següents anàlisis he buscat investigar obres que siguin representatives dins el seu àmbit o considerades com a clàssiques.

Establerts els criteris de les anàlisis, procedeix a presentar la investigació.

4. Estudi d'obres del gènere fantàstic

4.1. Motiu de la cerca

Aquesta és la primera part de la investigació. En ella, vull trobar elements que m'ajudin a crear el pla de lectura que realitzaré posteriorment. Analitzi l'obra que analitzi, sempre hi haurà un punt en comú: l'autor vol atreure, mitjançant diferents elements i mecanismes, al lector. Jo analitzaré diverses obres en busca d'aquests trets que puguin servir per atreure al lector, ja siguin formals, narratius, fantàstics, dels personatges...

És per això que aquesta part és essencialment important: de la mateixa manera que els autors volen atraure els lectors, jo, amb el pla de lectura, vull atreure els alumnes. Si aconseguixo trobar diferents elements claus que em permetin fer una millor selecció de llibres pel pla de lectura, em serà molt més fàcil captar l'atenció dels estudiants i fer que s'interessin per la literatura, el qual és un dels objectius últims d'aquesta recerca.

Òbviament, el nivell dels llibres que jo analitzaré i els llibres que acabaré incorporant al pla lector és molt diferent, per això, buscaré llibres adaptats que incorporin els elements que analitzaré a continuació.

4.2. Anàlisi de llibres

El conte del graal. Chrétien de Troyes

Escenari

- Escenari general

L'escenari general és un espai real: Europa.

- Escenari concrets

Dins d'Europa, mentre els cavallers viatgen cercant aventures, apareixen escenaris tant reals (Tintaguel (*[...] i monsenyor Galvany té el seu camí i no s'atura fins a Tintaguel, [...]*)) com ficticis (Camelot (*Vailet -fa ell-, vull dir-te que el rei sojorna a Carduel.*), Escavaló).

Narració

Se'ns presenta un narrador en 3ra persona el qual, dins de la ficció de la narració, ens explica una història llegendària basada en els fets relatats en un conte suposadament real: *El conte del graal*.

El narrador del conte prediu esdeveniments futurs per tal d'atreure al lector, i fer-li seguir amb la lectura. Això passa per exemple amb la venjança de Perceval, que es prediu diverses vegades:

[...] i digueu a la donzella que Keu colpejà a la galta, que si jo puc, abans que mori, em proposo d'esbatussar-lo tan bé, que ella es tindrà per venjada.

Keu, Keu, així Déu em beneeixi, que ho ben pagareu, i això s'esdevindrà pròximament.

D'aquesta manera, a més de predir el càstig de Keu, el converteix en antagonista, establint així un altre recurs atractiu i creant la clàssica dicotomia protagonista/antagonista amb Perceval i Keu, de la mateixa forma que ho farà de nou més endavant amb Galvany i Guiromelant.

En la novel·la trobem dos protagonistes, Perceval i Galvany, però les seves aventures es narren per separat en capítols diferents, malgrat en diversos moments es troben junts. Una vegada acabat un capítol que narra una història de Perceval o de Galvany, de vegades fa una pausa i canvia de cavaller, amb l'excusa de que en el conte apareix en aquest ordre:

Ací mateix el conte es calla de monsenyor Galvany i comença Perceval.

Dins la narració trobem diferents trets fantàstics, com ara l'existència de Camelot o els encanteris del castell de les reines, però l'episodi més destacable, i el que dona nom a la novel·la, és el del Rei

Pescador, en el qual Perceval veu la llança de la que sempre sagna una gota (que serà l'objectiu que perseguirà Galvany) i el graal, però no fa cap pregunta en relació a cap dels dos objectes.

Exaltació dels valors humans

Un altre dels elements més importants dins la novel·la, i principal dins del gènere de cavalleries, és l'exaltació dels valors humans, com ara la lleialtat, l'honestedat, la valentia... Aquests trets, que són especialment ponderats en els cavallers, apareixen repetides vegades al llarg del llibre, com quan empresonen a un grup de cavallers i prometen no fer cap mal:

[...], però no els ficaren en torres ni els posaren ferros només perquè els feren prometre, com a cavallers lleials, que lleialment es tindrien per presoners i no farien cap mal, [...].

O com quan Galvany és l'únic que, fent ús de les paraules, aconsegueix portar amb ells a Perceval:

Llavors s'abraçaren l'un a l'altre i començaren a desllaçar-se elms, còfies i ventalles; s'abaixen les malles i se'n van fent joia.

***El romanç de Tristany i Isolda.* Joseph Bédier**

Escenari

- Escenari general

La història, com en la gran majoria de novel·les de cavalleries, es desenvolupa en escenaris reals, com ara ho és la Terra.

- Escenari concret

Malgrat ser la Terra el nostre escenari general, apareixen certs territoris i regnats, més reals (*Del Leonís a Frísia, de Frísia a Gavoia, d'Alemanya a Espanya [...]*) que fantàstics (*Mentre cuitaven cap a Carduel (Camelot) [...]*), com ara Irlanda o Espanya.

Fantasia

La fantasia d'*El romanç de Tristany i Isolda* és més aviat un recurs que li serveix en certes ocasions al autor que una espècie de llei màgica per la qual es regeix el món, però no per això li resta rellevància. Els elements fantàstics d'aquesta novel·la són sovint d'una importància principal, com passa, per exemple, amb la poció d'amor:

Ten en compte, filla, que ells sols puguin tastar aquest beuratge. Perquè tal és la seva virtut: els que en beuran plegats s'amaran amb tots els sentits i amb tot el pensament, per sempre més, en vida i en mort.

o «el jutjament pel ferro vermell» (*Ella submergí els seus braços nus dins la brasa [...]. I tothom veié que la seva carn estava més sana que la pruna de prunera*). Part d'aquests successos fantàstics són d'utilitat per exaltar alguns valors humans, com quan Tristany mata el drac (*Tristany enfonsa la seva bona espasa dins la gola del monstre: hi penetra tota, i li fen el cor en dos trossos*), o quan Isolda rebutja el cascavell màgic al saber que Tristany va voler prescindir d'ell i regalar-ho a la seva estimada (*Prengué el cascavell màgic, el féu dringar un darrer cop, el desagafà dolçament; després, per la finestra oberta, el llençà al mar*).

Narració

En aquesta novel·la tenim un narrador en 3ª persona omniscient, que ja des del principi ens explica el final per tal d'atreure'ns i deixar-nos amb la intriga durant tot el llibre de saber què passarà:

Senyors, ¿us plau sentir un bell conte d'amor i de mort? És de Tristany i d'Isolda la reina. Escolteu com amb gran joia, amb gran dol s'amaren, després ne moriren un mateix dia, ell per ella, ella per ell.

Però no és aquesta l'única predicció que ens dona, sinó que, per exemple, ens deixa també clar quin serà el fi dels barons deslleials del rei Marc (*Però, d'aquests tres, l'un morirà per l'espasa, l'altre finirà aspidat per una fletxa, l'altre negat [...]*).

Aquests deslleials són utilitzats com antagonistes, cercant constantment el mal de Tristany i d'Isolda, i per tant del rei també (en ref. als deslleials: *Que Déu us destrueixi, senyors cornuallesos, vosaltres que sense treva cerqueu la meva vergonya!*).

A més, al llarg del llibre s'esmenta Déu per fer referència als treballs que passen Tristany i Isolda i, en una ocasió, segons explica el narrador, intervé per salvar la vida a Tristany, originant un *Deus ex Machina* (*Però sapigueu, senyors, que Déu li feu bella mercè: el vent s'agafa als seus vestits, el solleva, el deposa sobre una ampla pedra al peu del penyal*).

Amor i mort

El romanç de Tristany i Isolda és, essencialment, una història d'amor, i juntament amb l'amor, la mort. Els seus amors s'originen quan ambdós, per error, beuen una poció d'amor feta per la mare d'Isolda. A partir d'aquí s'enamoren bojament, i es forma una relació impossible, ja que Isolda és la promesa del rei Marc. Per aquest motiu, és pot anomenar veritablement una història d'amor i de mort: viuran contínuament amb la por de ser descoberts i castigats. Al llarg de la novel·la se'ns presenten diverses situacions on es mostra el seu viu desig d'estar junts, com per exemple quan Isolda ja és reina però està trista (*Isolda és reina i sembla viure en alegria. Isolda és reina i viu en tristesa.*), quan, malgrat viure als boscos com animals, són feliços (*S'estimen, no sofreixen.*), o quan no aguanten la distància que els separa (*Els enamorats no podien viure ni morir l'un sense l'altre. Separats, no era la vida ni la mort, sinó la vida i la mort a la vegada*).

En tots aquests moments es deixa clar que, quan estan junts, viuen, mentre que quan no ho estan, moren en vida, ja que se'ls nega l'amor. Finalment, acaben junts, malgrat estar ambdós casats, morts i junts al llit. Una vegada els dos als seus llaüts, i com va dir la mare d'Isolda: «*s'amaran amb tots els sentits i amb tot el pensament, per sempre més, en vida i en mort.*», creix un esbarzer verd i florit de la tomba de Tristany que s'enfonsa en la d'Isolda, i per més que l'intentin tallar, sempre torna a créixer.

Frankenstein o el moderno Prometeo. Mary Shelley

Escenari

L'autora ens presenta un escenari completament normal i corrent: l'Europa del s. XVIII. En aquest aspecte, sense cap tret fantàstic. Ens movem, principalment, entre Ginebra, ciutat de Suïssa, i Ingolstadt, ciutat d'Alemanya, d'on es destaquen, entre d'altres escenaris, la residència dels Frankenstein i la universitat i el laboratori de Víctor Frankenstein.

Narració

Shelley, per crear el fil narratiu, utilitza la novel·la epistolar. La narració es construeix a partir de les cartes de Robert Walton sobre la història de Víctor Frankenstein que envia a la seva germana.

La narració comença pel final, i ens presenta a Frankenstein com un científic desgraciat el qual, per errors passats, sent ara un dolor enorme. Aquí Shelley ens introdueix un protagonista que es lamenta pel passat, però no ens explica els errors directament, sinó que comença la història pel principi, aconseguint crear en el lector curiositat per saber com ha arribat a aquest punt final.

Obligatòriament, per crear aquesta intriga, ens ha d'haver explicat, o almenys fer intuir, alguna part de la història, i per això recorre a les prediccions:

[...], que espera que le cuente el secreto que me ha sido revelado. ¡Ni lo sueñe! Escuche con paciencia mi historia hasta el final y comprenderá entonces por qué me muestro tan reservado con este tema.

Frankenstein, el personatge

Com passa en *Dràcula*, el monstre de Frankenstein és l'únic element fantàstic dins la novel·la. Ha sigut creat artificialment per Víctor Frankenstein, i aquest li ha dotat de sobrehumanes capacitats físiques, com ara una gran altura, flexibilitat i força. El motiu de la seva mesura és el problema d'utilitzar parts més petites amb l'accelerat ritme de treball de Frankenstein (*[...], la pequeñez de las partes constituía un gran obstáculo para la rapidez de mi trabajo.*).

Malgrat aquestes extraordinàries característiques, potser la part més interessant del personatge és la seva personalitat i el seu desenvolupament amb altres personatges. El monstre de Frankenstein, anomenat així per la seva manca de nom, és de naturalesa pacífica, emocional i intel·ligent, però sempre que intenta apropar-se a altres persones, és rebutjat. Al llarg de la història, diverses situacions traumàtiques li duren a tenir reaccions violentes.

Dràcula. Bram Stoker

Escenari

- Escenari general

Els escenaris on s'ubica la novel·la són a Anglaterra (país d'on prové Jonathan Harker i altres personatges importants) i Romania (lloc de residència de Dràcula abans de mudar-se a Anglaterra), cap a finals del s. XVIII. A més, també apareixen, malgrat sigui amb menys rellevància, països com Hongria o Bulgària.

- Escenari concret

Com a espais concrets, es destaquen principalment el castell de Dràcula i Whitby, lloc de residència de la Lucy, on hi va de vacances la Mina, i on es desenvolupa una part del pla de Dràcula. El castell del comte, a Romania, es descriu com un gran castell, però desgastat pel pas del temps:

De sobte, vaig adonar-me que el cotxer feia entrar els cavalls al pati d'un gran castell en ruïnes [...].

Tot i que la part exterior presenti trets importants de decadència, a l'interior del castell abunden diferents mostres de riquesa:

Les cortines i la tapisseria de les cadires i els sofàs i els domassos del meu llit són de teixits bons i cars [...] són centenaris, tot i que es mantenen en molt bon estat.

El castell de Dràcula és un escenari inventat per l'autor, mentre que d'altres, com ara Whitby, existeixen en la nostra realitat. Whitby és un petit poble costaner, de certa importància dins la novel·la, on ocorren diferents episodis importants, com ara la mossegada de Dràcula a la Lucy o l'arribada del vaixell amb un mort lligat al timó.

Narració

Gràcies al recurs de la novel·la epistolar, *Dràcula* no té un únic narrador i coneixem la història a través de la lectura de diferents documents, com ara cartes, diaris, factures...

La història comença amb el viatge d'arribada d'en Jonathan Harker al castell del comte Dràcula, en el qual ja podem intuir, a través de diferents vilatans, que hi ha alguna cosa estranya en el comte:

Vaig poder sentir un munt de paraules repetides [...] Ordog, Satanás; Pokol, infern; Stregoica, bruixa; Vrolok i Vlkoslak [...] alguna cosa semblant a home llop o vampir.

Una vegada allà, poc a poc en Harker comença a sospitar del comte i se'ns van donant pistes de la veritable condició de Dràcula, com quan descobrim que els miralls no el reflecteixen (*[...] especialment pel fet de no haver-lo vist entrar malgrat que el mirall captava tota l'habitació al meu darrere. [...] El mirall no el reflectia!*) o quan és descobert trepant una paret completament vertical com un llangardaix (*[...] en veure sortir la seva figura sencera per la finestra reptant per la paret en direcció al precipici, de cap per avall, amb la capa estesa com si li fes el servei d'unes ales*).

Quan en Jonathan acaba de descobrir que ha de fugir per la seva vida, i arriba el moment més àlgid del clímax, l'autor canvia de font i comencem a conèixer la història de la Mina i la Lucy. Aquest recurs, possible gràcies a l'estructura epistolar que crea l'autor, és molt útil per fer-nos estar enganxats i seguir llegint, ja que volem saber què passa finalment amb en Jonathan. I, a més, facilita aquest tipus de salts temporals.

Dràcula, el personatge

El personatge de Dràcula dins la novel·la és l'únic element fantàstic per infondre terror que apareix. Té poders sobrenaturals, com ara la immortalitat, la força sobrehumana, la capacitat de convertir-se en animal i convertir els altres en vampirs...

Dràcula té una personalitat freda, calculadora i intel·ligent, cosa que serveix per augmentar encara més el sentiment de terror que desprèn, ja que crea la sensació de que tot està sota el seu control, exactament com li passa a en Harker:

*He tornat a l'habitació i he caigut de genolls. Així doncs, ja ha arribat la meva fi! Demà! Demà!
Senyor, ajuda'm i ajuda els qui m'estimen!*

A més, és especialment carismàtic i, malgrat ser la principal font de terror del llibre, aconsegueix agradar tant al lector com a en Harker o a diferents personatges dins la novel·la, almenys en un primer moment. Això és degut a que és un mestre de la manipulació, com podem veure al principi de la relació amb en Harker o amb la idolatria que desenvolupa en Renfield per ell:

Sóc aquí, Amo - he sentit que deia-, disposat a accomplir els teus desitjos. Sóc el teu esclau, tu em recompensaràs perquè et seré fidel. Fa molt temps que t'adoro des de lluny, ara ets més a la vora, mana'm.

Los mitos de Cthulhu. H. P. Lovecraft

Escenari

- Escenari general

Com a escenari general, Lovecraft utilitza el nostre món conegut, on en diversos punts d'aquest succeeixen les històries, afegit de diferents localitzacions dispersades per l'univers.

Així doncs, a Lovecraft no li fa falta crear una terra completament nova, sinó que juga amb la possibilitat de que la seva història existeixi en el nostre mateix món, conformant així també un element clau en el gènere de terror: la versemblança.

De fet, arriba a donar coordenades exactes i reals d'on es pot trobar, per exemple, R'lyeh (*[...] avistaron una gran columna de piedra que surgía del mar y, en latitud 47º9'S y longitud 126º43'O, llegaron a una costa [...]; la pesadillesca ciudad muerta de R'lyeh, [...]*).

- Escenari concret

Dins dels relats de Lovecraft, els escenaris concrets, que son de pes dins l'univers lovecraftià, estan estretament relacionats amb el terror, com per exemple R'lyeh.

Aquests espais tenen gairebé sempre qualitats sobrenaturals o impossibles, com ara la arquitectura no-eucladiana que caracteritza la ciutat enfonsada de R'lyeh:

Había dicho que la geometría del lugar con el que había soñado era anormal, no-eucladiana, e insinuaba de forma espantosa esferas y dimensiones muy alejadas de la nuestra.

Narració

Els relats de Lovecraft generalment tenen un narrador en 1ª persona, amb un personatge que ens explica diferents experiències, ja siguin viscudes o descobertes d'altres persones, o un altre narrador en 3ª persona omniscient.

La tensió en les seves narracions van augmentant progressivament, fins arribat el clímax. A més, malgrat Lovecraft hagi escrit relats per separat, totes les històries formen part d'un univers en comú, juntament amb tots els monstres i espais.

Fantasia i terror

Els elements fantàstics que apareixen en els relats de Lovecraft prenen forma de monstres i d'ubicacions, com ara Cthulhu, el gran i més famós monstre dins de l'univers lovecraftià

El Ser de los ídolos, el verde y viscoso engendro de las estrellas, había despertado para reclamar lo que era suyo

i R'lyeh, la ciutat submergida on descansa. Així doncs, per la naturalesa d'aquests elements podem dir que Lovecraft utilitza la fantasia com a un mitjà, una eina per a infondre terror al lector.

Torn de nit. Stephen King

Escenari

El terror, com a part de la literatura fantàstica, té l'objectiu d'infondre por al lector, i per això és absolutament necessari la immersió d'aquest en el relat. Per aquest fet, molt important és la creació i utilització dels espais i escenaris, tant generals com concrets.

- Escenari general

L'escenari general dins dels relats d'Stephen King és un espai normal i corrent, i aquest és un element important, ja que no fa falta traslladar-nos a un altre món per sentir la por, aquesta hi és al nostre voltant. Llevat d'una minoria de relats, com ara *Jerusalem's Lot*, on tots els pobles i cases que apareixen són creats per l'autor amb una certa intenció, la resta són ciutats o pobles normals on hi ha un cert escenari concret, en el qual es desenvolupa veritablement la història.

- Escenari concret

Aquest tipus d'escenari és el que té transcendència i impacte dins el relat. En aquests escenaris és on es desenvolupa l'acció o, en aquest cas, el terror. Dins dels relats d'Stephen King, es troben llocs com un graner a *L'últim graó de l'escala*, el soterrani d'una fàbrica a *Les hores mortes* o una escola a *A vegades tornen*.

Narració

La narració en els diversos relats de King varia d'un a l'altre: de vegades hi ha narrador en primera persona, d'altres en tercera, hi ha relats, com per exemple *Jo soc la porta*, que comencen *in media res*, d'altres ordenadament i des del principi de la història... però, malgrat aquesta diversitat, es poden trobar punts en comú entre totes aquestes narracions.

Gairebé sempre, es comenci al principi o al final de la història, hi ha un efecte de tensió ascendent, és a dir, un efecte on la dosi de terror i suspens ascendeix gradualment, fins arribar a un clímax, i poc després, al final.

De fet, aquest final, que hauria de ser la culminació de la història, no sempre és així, deixant finals oberts i, junt amb això, reutilitzant algun element del relat per crear una sensació de repetició, de cicle, per augmentar a la culminació la sensació de por. Això es pot veure en relats com el de *Jerusalem's Lot*, on un descendent del protagonista torna a viure a la casa encantada i la història torna a començar igual, per tant ja sabem com acabarà (*Pel que he pogut veure, només tenia raó en una cosa: la casa necessita l'acció urgent d'un exterminador de plagues.*), o el de *Les hores mortes*, quan uns altres treballadors decideixen baixar al soterrani, sabent el lector què els espera (*L'Stevenson va tornar amb les llanternes. Al cap d'un moment van començar a baixar*). Això funciona força bé, ja que es proclama la victòria del terror, i amb aquesta, la seva persistència.

Fantasia i terror

La fantasia dins de *Torn de nit* és una eina utilitzada per aconseguir el seu objectiu: provocar por. Es poden veure diferents elements fantàstics, com ara encanteris i pactes satànics («*Pare de la foscor, pel bé de la meva ànima, escolta'm. Soc el que et promet sacrifici. Soc el que a canvi del sacrifici et demana un favor negre. [...]»*), nosferatus (*[...] una força que va matar els meus avantpassats i els va fer caure en una servitud impia com Nosferatus, morts en vida.*)...

Aquest és un recurs habitual, però no l'únic. Per infondre terror, a vegades li és suficient amb elements reals, com ara succeeix en el relat *L'últim graó de l'escala*.

La Saga del Brujo. Andrzej Sapkowski

Escenari

Sapkowski ens introdueix en un món fantàstic, és a dir, creat artificialment, i aquest es divideix en territoris segons el governador. Es destaquen Els Regnes del Nord, on es desenvolupa la major part de la història i lloc de naixement del protagonista, L'Imperi de Nilfgaard, Les Illes de Skellige i Novigrad. Cal dir que, per la naturalesa errant del protagonista, no podem destacar cap escenari en concret, més enllà de Kaer Morhen, lloc on va ser educat com a bruixot, i on retorna correntment per passar els hiverns.

Més enllà dels trets geogràfics, també és important saber que els territoris estan constantment en guerra, principalment defensant-se de les invasions nilfgaardianes i lluitant contra l'atac dels monstres, que no tenen cap territori fix i es distribueixen arreu del món.

Narració

La novel·la té un narrador en tercera persona omniscient, el qual ens anirà narrant la història de Geralt de Rivia, un bruixot que es dedica a matar monstres a canvi de recompenses. Malgrat que el seu ofici ajuda a les persones a bregar amb els monstres, els bruixots són sovint rebutjats per la societat, ja que, entre altres motius i interessos, de petits els muten per ser capaços d'aguantar substàncies dopants (que per a un ésser humà normal resultarien letals) per aconseguir un millor rendiment en les lluites:

Un maldito hechicero. Un prestidigitador por un puñado de monedas de plata. Ya os dije, un aborto de la naturaleza. Un insulto al orden humano y divino. A éstos habría que quemarlos.

Geralt, per la naturalesa nòmada del seu ofici, ha d'anar de poble en poble cercant contractes per guanyar-se la vida. En la gran majoria de casos és contractat per matar monstres, i en això està especialitzat, però també desfà malediccions, i de forma anecdòtica realitza altres tasques.

Com que Geralt viu dels contractes, coneix a moltes persones al llarg de la novel·la, i els contractes narrats al llibre, que òbviament no són tots, tenen certa importància en la història. Per això, el llibre és abundant en personatges secundaris, i es destaca la profunditat d'aquests, ja que són necessàriament treballats per atreure el lector, ja que en la gran majoria de les narracions hi apareix almenys un. A més, gràcies a aquests personatges secundaris coneixem amb més profunditat el món, ja que s'aprofita per tractar temes d'interès del moment, com passa amb el primer contracte del llibre, on en Rei Foltest contracta en Geralt per trencar una maledicció.

Sapkowski comença *in media res*, però en aquest cas, d'una manera més extrema: sense cap tipus de presentació, ens trobem amb Geralt buscant allotjament per la nit, i moments després assassina a tres persones en una taverna.

En la novel·la, també és interessant veure com, a través de les interaccions de Geralt amb altres personatges, sens presenten dilemes i punts morts en la narració que desemboquen en reflexions filosòfiques, com ara quan Geralt es veu obligat a escollir el mal menor:

He bebido de más y me entretengo en filosofar, busco las verdades supremas. Justo acabo de encontrar una: el mal menor existe, pero no podemos elegirlo nosotros solos. El Mal Muy Mayor consigue imponernos tal elección. Lo queramos o no.

Geralt de Rivia

Geralt, com és d'esperar en un protagonista, està fet per ser molt atractiu de cara al lector. A part de les seves característiques anomenades anteriorment, es poden destacar un parell més.

Geralt té una singularitat molt atractiva i diferent respecte altres protagonistes de novel·les fantàstiques, i és que ell comença, gràcies al recurs *in media res*, sent un expert en el seu camp. En altres novel·les, com ara el *Nom del Vent*, si bé també comença també *in media res* i quan el personatge ja és experimentat, no ens narra a partir d'aquí la història, sinó que comença per la seva joventut. Sapkowski, en canvi, ens mostra un personatge principal el qual ja ha tingut certes batalles i reptes en el passat, que poc a poc anem coneixent, però ell no té pas aquesta part de formació de l'heroi que tenen altres personatges.

En quant a l'actitud de Geralt, cal notar que no actua com un heroi. Ell es guia sempre pels seus principis i la seva pròpia moral, i malgrat duu una espasa de plata per matar monstres, que és el seu ofici, també porta una altra de ferro, per humans:

[...] con sus dos espadas al hombro —la de acero para hombres, y la de plata para bestias— da cuenta de estriges, mantícoras, grifos, [...].

Així doncs, podem assegurar que Geralt és un antiheroi. No és ni un personatge altruista ni tampoc un perill per a la societat, simplement viu segons les seves necessitats i la seva moral:

No soy buena gente —interrumpió sonoramente Geralt—. Soy un brujo.

*Geralt, en tu opinión, ¿se merece o no la muerte? Di.
—No soy juez. Soy brujo.*

El Nom del Vent. Patrick Rothfuss

Protagonista - Kvothe

El protagonista, Kvothe, és molt atractiu de cara al lector. Característiques com el poder (en ref. a una lluita que ha guanyat contra 5 perillous dimonis: «*Anpauen, Reshi. Deberías estar muerto. Dos veces muerto.*»), la seva extraordinària intel·ligència (*Cronista asintió con solemnidad, tratando de imaginar la mente capaz de descifrar su código en menos de una hora. Una mente capaz de aprender un idioma en un solo día*) o el seu gran patiment. A la gent li agrada el patiment, i la versió del «present» de Kvothe està plena d'ella.

A més, Rothfuss juga amb el misteri de la identitat de Kvothe, ja que tothom el tracta com a un personatge llegendari (*Kvothe el Sin Sangre, Kvothe el Arcanista, Kvothe el Asesino de Reyes*), però veritablement no sabem res d'ell, ni d'on provenen les seves qualitats. Volem conèixer l'origen de la seva situació actual.

Kvothe jove

Una vegada començada la narració de Kvothe sobre la seva història, coneixem a un Kvothe completament diferent, un personatge inexpert i jove. És un nen normal, viatja amb una *troupe* d'artistes itineraris juntament amb els seus pares i, a diferència del Kvothe adult que coneixem al principi, amb aquest sí que ens podem identificar. Aquest és un tret molt important, ja que la identificació del lector amb el protagonista o algun altre personatge és una molt bona tècnica per a mantenir al lector enganxat.

Aquesta versió de Kvothe, molt diferent a la del present, ens mostra un jove ple d'energia, curios (mi infinita energía infantil y mi insaciable afán de conocimiento [...]), amb diferents gustos (*las buenas capas tienen bolsillitos por los que siento una atracción irracional e irresistible*), passions (en ref. a un llaüt: *era la cosa más bonita que yo había visto en los últimos tres años, [...] Más bonito que Denna. Casi.*), i fins i tot enamorat (*No me cansaba de mirar a Denna. [...] Su piel era más luminosa que la luna, y sus ojos, más enormes que el cielo, más profundos que el agua, más oscuros que la noche*). En resum, un personatge amb profunditat i rodó, com veurem al llarg de la narració.

Narració

Inicia el relat *in media res*, i ens presenta un personatge llegendari, que sembla haver viscut i patit moltes aventures, però no sabem quines, i les volem conèixer. Rothfuss aprofita aquesta curiositat del lector i la converteix en una eina atractiva, ja que començarà un llarg relat de la vida del protagonista, i no coneixerem tota la història fins el final, que en principi abasta tota la trilogia (encara no terminada). Per tant, és capaç de mantenir-nos enganxats tres llibres sencers per la naturalesa de la narració amb aquesta curiositat.

Escenari

Se'ns presenta una terra pobre, desolada per la guerra. El vandalisme és una cosa comuna i la pobresa i la inseguretat neixen com a conseqüència dels continus atracaments (*Últimamente hay por ahí tipos capaces de matarte por un par de peniques, y no digamos por un caballo y un carro*). Dins d'aquest escenari trobem la Pedra Fita, una posada regentada per Kote. L'escenari sembla encaixar amb l'actitud i l'ànim de Kote. No és un increïble palau, però el lector, gràcies a la correcta creació del escenari, pot endinsar-se en la història. La immersió és un dels punts més importants en el gènere fantàstic.

Antagonisme

Els pares de Kvothe, juntament amb tota la seva *troupe*, van ser assassinats pels «Chandrian» quan ell tenia dotze anys. Incapaç de suportar tant dolor, va amagar els seus records rere la porta de l'oblit (*Mientras mi mente dormía, gran parte de los detalles dolorosos del día anterior se escondieron detrás de la segunda puerta*). (La porta de l'oblit), i va evitar pensar en aquest succés durant els tres anys següents.

Degut a diferents experiències a Tarbean, amb quinze anys va despertar els seus sentiments i va pensar, d'una manera més clara i lúcida (*Si recordáis como se siente el primer desperezo, agradable y doloroso, quizá entendáis cómo se sentía mi mente después de tantos años, despezándose para despertar en los tejados de Tarbean*), sobre la mort de tota la seva família, i en aquell moment, si bé ja s'havia establert els «Chandrian» com a éssers malvats, Kvothe els va prendre com a enemics, éssers dels quals havia de prendre venjança (*Recordé la sangre y el olor a pelo quemado y sentí arder en mi pecho una rabia sorda y profunda. Confieso que esa noche tuve pensamientos vengativos y tenebrosos*): antagonistes.

El fet d'afegir un antagonista crea un gran atractiu a la narració. És l'encant de la vella dicotomia entre l'heroi i el malvat, el protagonista i l'antagonista. Volem veure a Kvothe derrotant els malvats «Chandrian», o almenys, volem saber què passarà amb ells: es tornaran a trobar? Lluitaran?

Overlord. Kagune Maruyama

Escenari

En aquesta novel·la, un dels aspectes més atractius de cara al lector són els escenaris que hi apareixen. El fet de que formi part del gènere japonès *isekai*, el qual tracta de la transportació/immersió del protagonista en una altra realitat, per naturalesa li dona una gran importància a l'escenari i la seva creació. En aquest cas, és una gran eina atractiva ja que el protagonista queda atrapat dins d'un videojoc de realitat virtual, cosa força atractiva per al públic jove.

Dins d'Yggrasil, el videojoc on el protagonista, Momonga, queda atrapat, Maruyama crea el que es podria anomenar un món prototip de fantasia: hi ha un regne afeblit per problemes de successió, Regne de Re-Estize, un imperi poderós i invasiu, Imperi Baharuth, i la llar de Momonga, La Gran Tomba Subterrània de Nazarick. Amb la creació d'aquests espais, plens d'elements clàssics dins la literatura fantàstica, Maruyama s'assegura el funcionament del seu món, ja que aquests recursos, ben emprats, sovint funcionen.

Narració

El gènere *isekai* (literalment «món diferent») gaudeix d'una enorme popularitat a Japó, i el factor clau del seu èxit és l'atracció que genera entre el públic jove. El fet que el protagonista sigui un ésser humà normal i corrent, i habitualment amb mancances socioafectives, que és transportat a un altre món, resulta atractiu per la facilitat de la identificació del lector amb el protagonista, ja que és una persona ordinària que se sent desgraciada i perquè els lectors al llegir fantasia busquen també un punt d'evasió, el qual es troba perfectament en aquest gènere.

Si a això anterior li afegim que el protagonista transportat comunament rep un poder sobrenatural i poderós, que li permet passar de ser un fracassat a ser, d'una manera progressiva i mitjançant diferents aventures, l'heroi del nou món, ja no només parlem d'identificació, sinó que també d'admiració, i d'aquell sentiment de «jo també vull ser com ell», que enganxa encara més al lector a l'obra.

El cas d'Overlord és una mica diferent. És cert que el protagonista queda atrapat en una altra realitat, però el seu objectiu no és convertir-se en un heroi, ni ajudar al proïsme gratuïtament. Ell reencarna com a l'ésser més poderós, amb una enorme diferència, dins la nova realitat. De fet, tampoc utilitza els seus poders per fer el bé, sinó que el seu únic objectiu és comprovar si algun dels seus vells companys va quedar atrapat al videojoc juntament amb ell.

¡No podemos ganarle! ¡Su fuerza está en un nivel totalmente distinto! ¡Incluso la palabra monstruo no puede describirlo!

Ell és el més poderós, i els seus súbdits també ho són. Aquest recurs és molt útil, ja que quan el protagonista no necessita convertir-se en el més fort per derrotar els dolents, la novel·la es pot enfocar en altres aspectes, com pot ser el seu camí cap a la dominació mundial, per així assegurar-se de que és l'únic que ha quedat atrapat.

Nuestra presencia aquí es extremadamente pequeña. Sin embargo, conquistar este mundo es una idea muy interesante.

Momonga o Ainz Ooal Gown, el protagonista

Momonga, una vegada ingressa a Yggdrasil, adopta l'aspecte físic del seu avatar dins el videojoc, un Lich, i uns quants trets addicionals de la personalitat. La seva antiga mentalitat d'ésser humà s'adapta a la personalitat que hauria de tenir un ésser no-mort, i a partir del moment en el qual apareix en el nou món, deixa de tenir algunes emocions bàsiques dels humans, com l'amor, la por o l'atracció física, i en el moment que alguna altra emoció, com ara l'alegria, passa d'un determinat llindar, es suprimeix.

Liches Ancianos – Usuarios Mágicos que se convirtieron en no-muertos en su búsqueda de la magia más poderosa.

Aquestes característiques són especialment atractives pel lector, ja que no només és l'ésser més poderós, sinó que a més veiem la història des del punt de vista de l'antagonista. Aquest no és realment malvat i únicament busca complir els seus plans, i això es demostra en diferents escenes, on decideix perdonar la vida a diferents persones, o quan veiem l'afecte que té cap als seus servents.

Dr. Stone. Riichiro Inagaki

Escenari

Inagaki utilitza com a escenari el nostre propi planeta actual, però 3700 anys en el futur. Com que tota la humanitat ha estat petrificada, la naturalesa ha conquerit tots els espais urbans i ara aquesta domina per tot arreu. Això, entre altres coses, obligarà als protagonistes a recrear una nova civilització.

Si bé al llarg del manga descobrim diferents assentaments humans, en la gran part de la història deambulen en busca de minerals i objectes útils per progressar, així que no es destaca cap en particular.

Narració

Un dia qualsevol, de cop i volta, apareix un resplendor al cel, el qual converteix a tota la humanitat en pedra. 3700 anys després, al 5783 d.C., el protagonista, Senku, un adolescent superdotat en ciència, i el seu amic, Teiju, qui destaca per la seva capacitat física, desperten, i es proposen crear l'antídot per tal de despetrificar la humanitat sencera.

Com a Shounen (manga enfocat a un públic adolescent), un dels principals atractius són els protagonistes, els quals també són adolescents. Això facilita la identificació amb els personatges, cosa que és un principi per atreure el lector.

A mesura que avança la història, coneixen a Tsukasa, un jove despetrificat molt fort el qual veu la petrificació mundial com a una oportunitat per netejar el món d'adults, els quals embruten la terra amb les seves normes i excessos.

Revivamos solo a la gente joven e inocente y continuemos viviendo como estamos ahora junto a la naturaleza, donde nada le pertenece a nadie.

Tsukasa ràpidament nota la diferència ideològica i decideix enfrontar-se a ells. Amb això, Inagaki ja ha aconseguit un antagonista per la història, i a partir d'aquest moment es creen dos bàndols, els quals passaran un bon temps preparant-se i reclutant persones per lluitar entre ells.

El personatge de Tsukasa està ben plantejat, ja que no és únicament el dolent que només vol fer el mal i destruir coses, sinó que té una ideologia fins a cert punt comprensible: per esdeveniments passats a la seva vida, vol crear una nova societat ideal i utòpica, aprofitant l'oportunitat que es presenta.

Senku i Taiju

Senku i Taiju són els dos protagonistes de la història, i ambdós es complementen l'un a l'altre. Un gaudeix d'una intel·ligència sobrehumana, i l'altre d'una privilegiada capacitat física. Aquesta complementació és bàsica per la realització dels seus objectius.

Inagaki utilitza el fet de que hagin de reconstruir de nou no únicament tota la societat, sinó que també han de redescobrir tots els avenços científics, per introduir d'una forma magistral classes de ciència sense fer el manga avorrit. Veiem com poc a poc aconsegueixen elements bàsics, com per exemple carbó o pólvora, passant per vidre o metall fins arribar a elements com l'àcid sulfúric, i tot aquest procés, per al lector, no es fa gens pesat.

Si aplicamos una cantidad generosa de alcalino sobre lo oscurecido por el sulfuro de hidrógeno, regresará. Por ejemplo, si restregamos cenizas calientes...

Aquest punt pot ser molt interessant per a treballar la literatura fantàstica amb nens als quals els agradi més la ciència o la tecnologia.

4.3. Elements analitzats

Una vegada realitzades les anàlisis, he pogut trobar diversos elements atractius, alguns que es repeteixen en els diferents llibres, i d'altres que únicament apareixen en un, però que seran útils igualment.

Un dels trets més bàsics són els **escenaris**: l'ambientació del món repercuteix directament en el que l'autor vol plasmar. Dins de la fantàstica, en obres com *Dràcula* l'escenari és clau. En aquest exemple, tota l'obra transcorre en el nostre món conegut, però, a mesura que el protagonista s'apropa al castell, poc a poc es va fent cada vegada més fosc, es comencen a escoltar llops i, de sobte, apareix el castell enmig de la foscor.

Aquestes descripcions apropen al lector cada cop més a un recurs molt utilitzat i important, sobretot dins la fantasia, el qual és **l'endinsament del lector dins la narració**. Una vegada el lector se sent atrapat dins la història, ja és difícil que abandoni la lectura. Tot i això, l'escenari no és l'únic medi, sinó que també el trobem en elements com la **identificació**.

La identificació és un element essencial quan ens referim a l'interès que pot tenir un adolescent cap a un llibre. El fet de sentir-se part de la història i part del personatge, sobretot en aquesta edat, és un element que s'ha utilitzat milers de vegades en les novel·les, però que tot i així, i sempre i quan els personatges estiguin ben creats, mai falla.

I aquest és un altre tret fonamental. A part de la identificació, la **creació dels personatges** és també important per fer amena una novel·la. Al lector li interessa conèixer al màxim possible els detalls dels personatges que li agraden i, si l'autor ho sap aprofitar, pot utilitzar això al seu favor. Un clar exemple és l'ús que fa Rothfuss, autor d'*El Nom del Vent*, amb el seu protagonista, Kvothe, i la narració. Comença la novel·la en el present, i ens introdueix a un personatge acabat i lamentable a causa de les batalles passades. El lector s'interessa per ell i, Rothfuss, en comptes d'explicar els moments més importants, ens explica la seva història des que Kvothe era un nen, i així aconsegueix mantenir-nos atrapats en la lectura fins que retornem al present. D'aquesta manera, està aprofitant la pròpia **curiositat del lector**.

Amb la utilització dels personatges se'n deriven diferents recursos útils, com pot ser el que he esmentat abans, o com pot ser el recurs de l'**antagonisme**. Aquest ha sigut un recurs molt utilitzat al llarg del temps, però que no deixa d'agradar al lector. El fet de crear un malvat, o un personatge contrari al protagonista, és atractiu. En aquest gènere en particular són força populars les batalles entre personatges, i l'antagonista és l'escollit per a crear aquest enfrontament. A més, aquí l'autor pot tornar a aprofitar la curiositat del lector, de manera que és conscient que en el futur hi haurà una batalla, però no sap quan, com passa al *Nom del Vent* amb els Chandrian, o en la saga de *Harry Potter* amb Lord Voldemort.

Endinsant-nos una mica més en les característiques úniques de la fantasia, trobem elements com el **poder**. Aquest, de caire majoritàriament sobrenatural, és un dels principals atractius del gènere. Si vols gaudir d'una bona novel·la, que incorpori tots els punts anteriors, no et cal escollir una de fantasia, però, en canvi, si vols presenciar aquest tipus d'elements irreals, has d'escollir obligatòriament un llibre del gènere fantàstic.

Entre aquests poders podem trobar tant característiques físiques sobrehumanes, com energies màgiques, com una llarga llista d'etcèteres. El que és important d'aquest punt és la capacitat que tenen aquests elements fantàstics per impressionar que no tenen altres elements d'una novel·la amb trets realistes. A més, el lector té tota l'estona la sensació d'estar descobrint coses noves i desconegudes, ja que el límit de la fantasia es troba en el límit de la imaginació i creativitat de l'autor.

5. Pla d'estudi

Una vegada feta tota la recerca pertinent per a trobar les eines que serveixen per atreure al lector, començaré a elaborar el pla d'estudi que utilitzaré per als alumnes de primer i de quart d'ESO. Per aquests dos nivells, crearé dos plans de lectura diferents, utilitzant llibres adaptats per cada curs.

Per primer, tot i que hi pugui haver alumnes amb un alt nivell lector per la seva edat, m'enfocaré en lectures senzilles, properes a la seva realitat, malgrat tractar-se de fantasia, i protagonistes joves, per augmentar la sensació de identificació.

Per quart, apostaré per unes novel·les més avançades, però sobretot que tractin temes d'interès, com ho pot ser l'expressió de rebel·lia, evitar temàtiques moralitzants i rebutjar tot allò políticament correcte, proposant llibres atrevits. A més, pot ser interessant tractar temes com el sexe, l'amor, o d'altres que tenen més a veure amb l'institut, com ara el bullying o la popularitat.

6. Corpus de llibres

El llistat següent és el corpus de llibres. El divideixo en els dos cursos que treballo, primer i quart d'ESO. A més, afegeixo un llistat de microrelats, en castellà, que poden ser utilitzats independentment del curs en el que s'utilitzin, i un llistat de contes en anglès, afegit únicament per quart d'ESO.

Primer d'ESO:

- *Harry Potter*, J. K. Rowling
- *L'Agulla i la Noia adormida*, Neil Gaiman
- *Les Proves d'Apol·lo: L'Oracle Perdut*, Rick Riordan
- *L'acadèmia*, Amelia Drake
- *L'atles fortiu*, Alfred Bosch
- *El castell ambulat*, Diana Wynne Jones
- *Corporació d'Alienígenes, S.A.*, Lluís Prats
- *El Barret Prodigios i la Barraca de Monstres*, Pere Calders
- *El senyor Bello i l'elixir blau*, Paul Maar
- *El soldadet de plom*, Hans Christian Andersen
- *Teseu, com neixen les llegendes*, Yvan Pommaux
- *Massacre/Deadpool 01*, Chris Bachalo i Kelly Thompson
- *Flash vol 4 nº1*, Francis Manapul i Brian Buccellato

Quart d'ESO:

- *Dràcula*, Bram Stoker
- *El Anillo de Salomón*, Jonathan Stroud
- *La filla de la nit*, Laura Gallego García
- *La màquina del temps*, H. G. Wells
- *L'Home Invisible*, H. G. Wells
- *El Hobbit*, J. R. R. Tolkien
- *Cròniques Marcianes*, Ray Bradbury
- *El Nom del Vent*, Patrick Rothfuss
- *Dr. Stone*, Riichiro Inagaki
- *Overlord*, Kugane Maruyama

- *Torn de nit*, Stephen King
  - *Jerusalem's Lot*
  - *Les hores mortes*
  - *L'últim graó de l'escala*
  - *A vegades tornen*
- *La Saga del Brujo*, Andrzej Sapkowski
- *La història interminable*, Michael Ende

Microrelats

- *El pozo*, Luis Mateo Díez
- *Orografía*, Teresa Serván
- *El inmortal*, Javier Puche
- *Ficciones*, Rubén Abella
- *El compromiso*, Juan Pedro Aparicio
- *Consejos de almohada*, Teresa Serván
- *Intercambio*, Ángel Oloso
- *Efectos secundarios*, Miguel Ángel Hernández-Navarro
- *El cuarto oscuro*, Fernando Iwasaki

Contes en anglès

- *The Black Cat*, Edgar Allan Poe
- *The Mask of the Red Death*, Edgar Allan Poe
- *The Tell-Tale Heart*, Edgar Allan Poe
- *The Fall of the House of Usher*, Edgar Allan Poe
- *The Story of William Wilson*, Edgar Allan Poe

7. Selecció de llibres

En comptes de fer una única selecció de llibres del corpus, i a partir d'allà programar tot el pla de lectura, he decidit utilitzar el corpus com un llistat de referència, agafant les obres que cregui convenients depenent de l'activitat proposada i el curs en qüestió.

Així doncs, aquesta ha sigut la repartició segons les activitats:

Activitat 1. El microrelat anònim, Primer d'ESO

- *El pozo*, Luis Mateo Díez
- *Orografía*, Teresa Serván
- *El inmortal*, Javier Puche
- *Ficciones*, Rubén Abella

Activitat 2. Final alternatiu en escena, Primer d'ESO

- *Massacre/Deadpool 01*, Chris Bachalo i Kelly Thompson
- *Corporació d'Alienígenes, S.A.*, Lluís Prats
- *Harry Potter*, J. K. Rowling
- *Teseo, com neixen les llegendes*, Yvan Pommaux
- *L'atles fortiu*, Alfred Bosch
- *El soldadet de plom*, Hans Christian Andersen
- *L'acadèmia*, Amelia Drake

Activitat 3. Gèneres fantàstics, Primer d'ESO

- Terror: Adaptació de *Dràcula*, Bram Stoker
- Ciència ficció: *Corporació d'Alienígenes, S.A.*, Lluís Prats
- Mitologia: *Teseu, com neixen les llegendes*, Yvan Pommaux
- Superherois: *Flash vol 4 nº1*, Francis Manapul i Brian Buccellato
- Meravella: *El castell ambulat*, Diana Wynne Jones

Activitat 1. Anàlisi i creació de microrelats, Quart d'ESO

- *El compromiso*, Juan Pedro Aparicio
- *Consejos de almohada*, Teresa Serván
- *Intercambio*, Ángel Oloso
- *Efectos secundarios*, Miguel Ángel Hernández-Navarro
- *El cuarto oscuro*, Fernando Iwasaki

Activitat 2. Conte Fantàstic, Quart d'ESO

- *La màquina del temps*, H. G. Wells
- *Cròniques Marcianes*, Ray Bradbury
- *Torn de nit*, Stephen King
  - *Jerusalem's Lot*
  - *Les hores mortes*
  - *L'últim graó de l'escala*
  - *A vegades tornen*
- *Dràcula*, Bram Stoker
- *El hobbit*, J. R. R. Tolkien
- *La Saga del Brujo*, Andrzej Sapkowski

Activitat 3 A. Fantasia en escena, Quart d'ESO

- *El Senyor dels Anells*, J. R. R. Tolkien
- *Dràcula*, Bram Stoker
- *Frankenstein o el modern Prometeu*, Mary Shelley
- *Overlord*, Kugane Maruyama
- *La Saga del Bruixot*, Andrzej Sapkowski
- *La història interminable*, Michael Ende

Activitat 3 B. How will continue the story?, Quart d'ESO

- *The Black Cat*, Edgar Allan Poe
- *The Mask of the Red Death*, Edgar Allan Poe
- *The Tell-Tale Heart*, Edgar Allan Poe
- *The Fall of the House of Usher*, Edgar Allan Poe
- *The Story of William Wilson*, Edgar Allan Poe

8. Programació del pla lector

He decidit fer un pla lector que abasti tot un curs. D'aquesta manera, es durà a terme una activitat o treball cada trimestre, i al llarg de tot el curs tant primer com quart d'ESO n'hauran realitzat tres. Així doncs, planificaré un mínim de sis activitats.

8.1. Treball a l'aula

El corpus realitzat es divideix en dos parts: les novel·les i els microrelats. Penso que, com aquests últims són tan curts i fàcils d'entendre, es poden treballar individualment, i estarien planejats per fer en ambdós cursos al primer trimestre, ja que són més senzills que les novel·les i és la primera tasca de literatura que fan després de l'estiu. A més, és un bon primer contacte per començar a conèixer les bases de la fantasia, les quals estan condensades en aquests curts escrits.

Els dos altres trimestres es dedicarien a les novel·les. Els alumnes treballaran aquests dos trimestres en grup (d'aproximadament cinc alumnes) seguint algunes de les dinàmiques que proposo al punt 8.2.

Cal, a més a més, destacar les diferències del treball a l'aula segons la selecció proposada i les recomanacions d'experts en la matèria. Per una banda, els alumnes de primer tractaran tant microrelats com novel·les més senzilles i properes al seu món, tot utilitzant obres on els espais i els objectes que apareguin siguin comuns o d'ús quotidià, i protagonitzades per personatges joves. Així doncs, no es tractaran obres que tinguin cert nivell de complexitat, i s'avaluarà l'enteniment del llibre o microrelat a través d'activitats en grups o individuals, fent èmfasis en la creativitat de l'alumne, però també en les seves competències orals i escrites.

Per l'altra banda, els alumnes de quart treballaran obres una mica més complexes, que tractin temes d'interès per ells, com ara la rebel·lia o l'amor, i es rebutjaran altres temes més políticament correctes o moralitzants. Aquí s'introduiran novel·les de temàtica meravellosa, i en general, hi haurà una major diversitat i profunditat en els elements que es tractin.

Amb els alumnes amb dificultats d'aprenentatge o amb nivells inferiors als necessaris es durà a terme una adaptació particular, però sense excloure a l'alumne de les activitats grupals i, si es pogués, es formaria un grup format per aquest tipus d'alumnes amb uns objectius adequats per ells. Per aquests alumnes, la selecció de llibres establerta per a cada activitat és variable, i s'adequarà depenent de la dificultat que presenti l'estudiant en particular.

8.2. Dinàmiques de grup

Una vegada establerta la forma en què s'organitzarà el treball a l'aula, resta concretar els tipus de dinàmiques de grup que es seguiran. Abans de res, però, cal dir que la formació dels grups mai serà deixada als alumnes, sinó que serà organitzada pel professor a càrrec, qui els formarà segons el seu criteri però cercant sempre equilibri entre els membres.

Per una banda, i seguint els criteris proposats en el punt anterior, els alumnes de primer tindran lectures més senzilles i activitats més creatives. D'aquesta manera, els alumnes han de realitzar activitats com ara representar teatralment un final alternatiu que ells mateixos hagin ideat a una obra que anteriorment hagin llegit.

A més, s'ha d'establir a l'aula un ambient que propiciï la lectura i el seu interès. Així doncs, activitats on els alumnes puguin compartir les seves lectures, com ara exposicions orals, jocs, representacions teatrals... poden ser altament beneficioses per l'alumnat, el qual poc a poc anirà tenint una imatge de la literatura més agradable i entretinguda.

Per altra banda, els alumnes de quart, com ja he explicat, poden fer activitats més difícils, en el sentit de més completes i equilibrades, sense la necessitat que deixi de ser divertit. Per això, malgrat apujar el nivell de dificultat que es demana a quart, les activitats pretenen ser igualment interessants i divertides pels alumnes.

8.3. Activitats a l'aula proposades seqüenciades

Graella d'activitats de 1^r d'ESO:

Primer d'ESO	Primer Trimestre	Segon Trimestre	Tercer Trimestre
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> - Introduir la fantasia d'una forma senzilla - Comprensió lectora - Expressió escrita - Ortografia 	<ul style="list-style-type: none"> - Expressió oral - Expressió escrita - Comprensió lectora - Activitat creativa 	<ul style="list-style-type: none"> - Cerca d'informació - Habilitat de contrastació i comparació. - Expressió escrita
Seqüenciació	<ol style="list-style-type: none"> 1) Presentació i introducció al microrelat 2) Lectura de microrelats 3) Redacció 3 microrelats 4) Barreja de microrelats entre els alumnes 5) Correcció i lectura microrelat 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Elecció del llibre amb el joc i formació de grups 2) Lectura de la novel·la 3) Resum obra 4) Redacció guió 5) Preparació exposició i representació teatral 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Presentació treball i formació parelles 2) Cerca informació 3) Formació de grups per temes 4) Comparació i contrastació 5) Preparació, exposició i creació del kahoot
Temporització	<p>Les dues últimes setmanes del primer trimestre. Tots els punts de l'activitat es duen a terme a l'aula.</p>	<p>Explicació al principi del trimestre. Els punts 2 i 3 es realitzen a casa. Els punts 1, 4 i 5 es realitzen a l'aula.</p>	<p>Explicació al principi del trimestre. El punt 2, junt amb la creació del kahoot, es realitza a casa. La resta de punts es realitzen a l'aula.</p>

Graella d'activitats de 4rt d'ESO:

Quart d'ESO	Primer Trimestre	Segon Trimestre	Tercer Trimestre A	Tercer Trimestre B
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> - Introduir la fantasia - Comprensió lectora - Expressió escrita 	<ul style="list-style-type: none"> - Identificació de diferents gèneres de la fantasia - Expressió escrita - Comprensió lectora 	<ul style="list-style-type: none"> - Expressió oral - Habilitat de comparació - Expressió escrita 	<ul style="list-style-type: none"> - Comprensió lectora (en anglès) - Expressió escrita (en anglès) - Expressió oral
Seqüenciació	<ol style="list-style-type: none"> 1) Presentació del treball. 2) Lectura dels microrelats i comentari dels trets fantàstics observats. 3) Redacció de cinc microrelats fantàstics i justificació. 4) Entrega del treball 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Presentació, formació de grups i elecció de la novel·la a treballar 2) Lectura de la novel·la 3) Resum de la novel·la 4) Identificació del subgènere i cerca de les seves característiques 5) Redacció d'un conte 6) Exposició 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Presentació treball, formació de grups i elecció de la novel·la a treballar 2) Lectura de la novel·la i visualització de la serie/pel·lícula/ anime 3) Elecció part i redacció guió 4) Filmació i edició 5) Comparació entre la seva versió i la que van veure anteriorment 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Presentació del treball, formació de grups i elecció del fragment de conte 2) Lectura del fragment 3) Redacció resum i continuació del conte 4) Lectura en veu alta de la seva pròpia continuació
Temporització	Segona meitat del primer trimestre. Punt 2 a casa. La resta de punts es realitzen a classe.	Explicació al principi del trimestre. Punts 2 i 3 a casa. La resta de punts a l'aula.	Explicació al principi del trimestre. Punt 2, 4 i 5 a casa. La resta de punts a l'aula.	Explicació al principi del trimestre. Punt 2 a casa. La resta de punts es realitzen a l'aula.

Activitat 1. El microrelat anònim. 1^r ESO. Primer trimestre

Activitat i lectura en castellà. Es dediquen les dues últimes setmanes del primer trimestre a realitzar aquest treball, individualment i a classe. En la primera setmana es presentarà el treball als alumnes, es tractarà el concepte de microrelat i de fantasia i es llegiran alguns microrelats extrets de la selecció. La següent sessió els alumnes hauran d'haver buscat algun recull de microrelats per llegir a classe. En la segona setmana els alumnes hauran d'escriure un total de tres microrelats que continguin algun element fantàstic, dels quals en presentaran un. A l'últim dia de classe, i una vegada tothom n'hagi presentat un, aquests es barrejaran entre tots els alumnes, i cada alumne haurà de sortir davant la classe i llegir el microrelat que li ha tocat, havent corregit abans les faltes ortogràfiques que hi hagin i puntuant l'escrit.

Objectius:

La present activitat, la qual és la primera del trimestre i la més senzilla (utilitzant un gènere curt, com és el microrelat), serveix principalment per introduir els alumnes de primer d'ESO a la literatura. Amb aquesta activitat, a més, tenen el primer contacte amb la literatura fantàstica, i assenten les bases que els serà útils pels trimestres posteriors. A més, treballen la comprensió lectora a l'hora de llegir microrelats, la expressió escrita, a l'hora de escriure'ls, i es tracta, per sobre, l'expressió oral quan han de llegir el microrelat i l'ortografia una vegada han de corregir les faltes del microrelat.

Seqüenciació:

- 1) Primera setmana de les dues últimes del primer trimestre. Presentació del treball, on es mostra als alumnes el treball de literatura que hauran de realitzar les dues últimes setmanes i introducció al microrelat.
- 2) Introducció a la fantàstica dins dels microrelats i lectura en veu alta d'alguns microrelats.
- 3) Havent els alumnes escollit un recull de microrelats, els llegeixen a classe i s'aprofita per resoldre tots els dubtes que tinguin.
- 4) Els alumnes escriuen els seus tres microrelats, i n'entreguen un, el qual serà barrejat i entregat a altre alumne a l'atzar.
- 5) Els alumnes reben un microrelat anònim, el corregeixen, el puntuen i el llegeixen en veu alta.

Recursos necessaris:

Microrelats de la selecció (en castellà):

- *El pozo*, Luis Mateo Díez
- *Orografía*, Teresa Serván
- *El inmortal*, Javier Puche
- *Ficciones*, Rubén Abella

Recursos addicionals:

Guia per escriure un bon microrelat:

https://apliense.xtec.cat/prestatgeria/a8047421_941/livre/singlepage.php?html=bookcontents.php&footer=1&section=1&page=-1

Avaluació:

Redacció dels cinc microrelats.

- Inclusió d'almenys un element fantàstic.
- Bona ortografia.

Correcció ortogràfica, puntuació i lectura en veu alta del microrelat anònim.

- Corregir bé les faltes dels companys i ser just en la nota que es posa.

Activitat 2. Final alternatiu en escena. 1^r ESO. Segon trimestre

Activitat i lectura en català. Es dedicarà una classe de la primera setmana del segon trimestre a presentar, a partir de la informació i seqüenciació que es mostra a continuació, el treball de literatura en grup que hauran de fer els alumnes durant tot el trimestre, per així presentar-ho al final d'aquest. En aquesta mateixa sessió, es durà a terme un joc, preparat amb anterioritat, en el qual els alumnes escolliran la novel·la que treballaran. El joc consistirà en crear un petit joc de rol on es simularà una aventura que els alumnes hauran de superar contestant preguntes amb respostes múltiples (a, b, c o d). Depenent de les respostes i decisions dels alumnes, s'escollirà la novel·la que més coincideixi amb el patró de respostes donades per l'alumne. A continuació, s'hauran de formar aproximadament cinc grups de cinc persones que hagin coincidit en la novel·la que els ha sortit al joc (en el cas que hi hagi una gran tendència cap a un llibre en concret, es pot formar més d'un grup dedicat a aquesta mateixa novel·la o a una altra d'aquest mateix estil i, en el cas contrari, el número d'alumnes dins d'un grup es pot reduir). Una vegada formats els grups, tindran tot el trimestre per llegir la novel·la i redactar un escrit d'aproximadament mitja pàgina on s'expliqui resumidament l'argument de l'obra en qüestió. Després, a classe, hauran de fer un guió on ells mateixos s'inventin un final alternatiu. Per últim, hauran de preparar una exposició oral on expliquin a la resta de la classe l'argument de l'obra i presentin el final alternatiu, el qual ells mateixos hauran de representar, tot fent ús de l'*attrezzo* que creguin pertinent. Els altres alumnes hauran de puntuar la representació.

Objectius:

L'activitat serveix per treballar l'expressió oral dels alumnes en el moment d'explicar l'argument de la novel·la i representar un final alternatiu a l'obra. Alhora, també es treballa l'expressió escrita en la redacció del guió del final que ells proposen, el qual també han d'entregar. A més, en l'elaboració de tot el treball, l'alumnat haurà de demostrar que ha llegit la novel·la ja que, sinó, no podran proposar un altre final. Els altres alumnes que no estiguin presentant hauran d'avaluar-los per tal de demostrar que han estat atents.

Seqüenciació:

- 1) Primera setmana del segon trimestre. S'explica en què consisteix el treball, els alumnes completen el joc de rol. A partir d'aquest es formen els grups i s'escullen les novel·les que cada grup treballarà.
- 2) Al llarg del segon trimestre, els alumnes llegeixen l'obra.
- 3) Una vegada llegida, preparen un escrit fent un resum del llibre i un guió proposant un final alternatiu a l'original.
- 4) Preparen la presentació oral, on expliquen breument l'argument i representen teatralment el seu final alternatiu.

5) Finals de trimestre. Fan l'exposició oral i la representació. Mentre no exposen, avaluen als altres alumnes.

Recursos necessaris:

Llibres proporcionats pel centre i escollits de la selecció, els quals són:

- *Massacre/Deadpool 01*, Chris Bachalo i Kelly Thompson
- *Corporació d'Alienígenes, S.A.*, Lluís Prats
- *Harry Potter*, J. K. Rowling
- *Teseo, com neixen les llegendes*, Yvan Pommaux
- *L'atles fortiu*, Alfred Bosch
- *El soldadet de plom*, Hans Christian Andersen
- *L'acadèmia*, Amelia Drake

Tots els elements decoratius que els alumnes vulguin utilitzar, que seran proveïts per ells mateixos.

Avaluació:

Resum de l'argument del llibre.

- S'afegeix únicament informació rellevant i no s'excedeix en la llargària del resum.

Creació d'un guió.

- S'utilitzen elements tradicionals dels guions treballats a classe, com ara l'ús de parlaments, el nom del personatge abans de cada un d'aquests últims o les anotacions del narrador.

Representació del final alternatiu.

- L'alumne coneix i ha memoritzat el guió.
- Utilitzen l'*attrezzo* adient i s'han esforçat en la seva elaboració.
- L'alumne interpreta el seu paper amb fluïdesa i qualitat.

Activitat 3. Gèneres fantàstics. 1^r ESO. Tercer trimestre

Activitat i lectura en català. Es dedicarà una classe al principi del tercer trimestre per presentar el treball que hauran de fer durant l'últim trimestre i hauran de presentar al final d'aquest mateix. El treball es realitzarà en parelles fetes pel professor a càrrec. Una vegada formades les parelles, escolliran un gènere de la fantasia proposat. Els cinc temes que hi ha són el terror, la meravella, la ciència ficció, els superherois i les referències mitològiques en la literatura contemporània, per tant, no hi haurà una única parella treballant un únic tema. Les parelles cercaran informació sobre aquest tema, relacionat sempre amb el gènere fantàstic i amb un llibre de la selecció com a referència, i hauran d'apuntar totes les característiques trobades. A la tercera setmana del trimestre, a classe, les parelles que tinguin el mateix tema s'ajuntaran, contrastaran la informació i redactaran un escrit definitiu on hi aparegui la informació rellevant obtinguda per totes les parelles. Finalment, preparen una presentació on expliquin tot el seu tema i creen un kahoot amb preguntes sobre aquest mateix subgènere que han treballat. Els altres alumnes, per demostrar que han estat atents, hauran de participar en el kahoot i intentar treure la màxima puntuació.

Objectius:

L'activitat comença amb un treball en parelles per agilitzar la cerca de informació, habilitat la qual es vol treballar especialment en aquesta part treball. Després, es demana que tots els que tinguin el mateix tema s'ajuntin, contrastin i comparin la informació obtinguda, aconseguint que els alumnes comencin a desenvolupar habilitats importants com ho és la contrastació de informació i la comparació. A més, també es treballa l'expressió escrita amb el redactat definitiu i l'expressió oral en la presentació.

Seqüenciació:

- 1) Principi del tercer trimestre. El professor estableix les parelles i presenta el treball que hauran de fer. El professor reparteix els temes a l'atzar.
- 2) Les parelles fan la cerca de informació sobre el tema. A la tercera setmana del tercer trimestre, les parelles que tinguin el mateix tema s'ajunten.
- 3) Durant la resta de trimestre els alumnes comparen i contrasten la informació obtinguda en parelles i fan un escrit definitiu incorporant totes les característiques posades en comú.
- 4) Preparen una exposició oral on explicaran el seu tema i, a més, creen un kahoot sobre aquest mateix.
- 5) A l'última setmana del trimestre es fan les exposicions i els alumnes que no presentin participen en el kahoot.

Recursos necessaris

Ordinador/mòbil per cercar informació i participar al kahoot.

Llibres proporcionats pel centre i escollits de la selecció, que serveixen com a referència pels alumnes, els quals són:

- Terror: Adaptació de *Dràcula*, Bram Stoker
- Ciència ficció: *Corporació d'Alienígenes, S.A.*, Lluís Prats
- Mitologia: *Teseu, com neixen les llegendes*, Yvan Pommaux
- Superherois: *Flash vol 4 n^o1*, Francis Manapul i Brian Buccellato
- Meravella: *El castell ambulat*, Diana Wynne Jones

Recursos addicionals:

Terror – Característiques generals i exemples:

<http://davidllenguacatalana.blogspot.com/2017/11/la-novella-de-terror.html>

Meravella (en castellà) – Diferència entre fantasia i meravella:

<https://www.escueladeescritores.com/masalladeorion/diferencia-entre-literatura-fantastica-y-literatura-maravillosa/>

Ciència ficció – Característiques, història i exemples:

https://biblioteca.ulpgc.es/files/repositorio_de_docum152/biblioteca_egb/scf_literatura.pdf

Superherois (en castellà) – Característiques (llegir únicament els dos primers apartats):

<https://www.caninomag.es/guia-iniciacion-los-superheroes-la-novela-con-superheroes-entra/>

Mitologia (Grega) – Personatges més rellevants

<https://catalunyadiari.com/actualitat/mitologia-grega-herois-celebres>

Avaluació

Qualitat de la cerca de característiques.

- Els alumnes han reunit trets del gènere adients i representatius.

Redacció de l'escrit definitiu del grup conformat per parelles que treballen un mateix tema.

- S'han posat d'acord en l'elaboració de l'escrit, fent així una redacció homogènia.
- Bona ortografia.

Expressió oral.

- L'alumne coneix i ha memoritzat i preparat la seva part en la presentació.

Creació del kahoot i redacció de les preguntes.

- Els alumnes afegeixen preguntes adients, que es centrin en temes importants explicats anteriorment.

Participació en el kahoot.

- Els alumnes que no estiguin exposant han estat atents i han tret una bona nota en el kahoot.

Activitat 1. Anàlisi i creació de microrelats. 4rt ESO. Primer trimestre

Activitat en castellà. Per a realitzar aquesta activitat, el professor a càrrec presentarà el treball als alumnes a mitjans del primer trimestre, i tindran la segona meitat d'aquest per fer l'activitat. En la primera sessió, a mitjans de trimestre, es presentarà el treball, el qual consisteix en una activitat individual i per fer a casa on els alumnes prendran el seu primer contacte amb la fantasia, i serveix a mode de introducció. En aquesta primera sessió, a més, es llegiran i comentaran uns quants microrelats, assenyalant principalment les característiques fantàstiques que hi apareguin i de quina manera l'autor les introdueix. En la primera part del treball, a casa, els propis alumnes individualment hauran de llegir tots els microrelats proposats, analitzar-los i fer un comentari on s'englobin totes les característiques fantàstiques que hagin trobat. En la segona, a l'aula, hauran d'utilitzar i afegir aquestes característiques fantàstiques als microrelats que ells mateixos escriuran, que han de ser un total de cinc. Una vegada escrits els cinc, han de justificar i assenyalar quines característiques hi apareixen en cada un dels microrelats, i finalment l'alumnat haurà d'entregar el comentari fet al inici i els cinc microrelats amb les seves justificacions abans de l'última classe del primer trimestre.

Objectius:

Aquest treball serveix principalment per introduir a l'alumnat en la fantasia i, per això, es realitza un anàlisi i un comentari sobre les característiques que apareixen als microrelats que han de llegir. A més, es treballa força l'expressió escrita en la redacció dels cinc microrelats, però també en el comentari i les justificacions que han de realitzar.

Seqüenciació:

- 1) Mitjans del primer trimestre (aproximadament la sisena setmana). El professor presenta el treball, explicant què hauran de fer els alumnes individualment i llegint alguns dels microrelats proposats.
- 2) Els alumnes, durant la segona meitat del primer trimestre, llegeixen els microrelats i, després de fer un anàlisi, comenten les característiques fantàstiques que hagin observat.
- 3) Una vegada realitzat l'anàlisi, utilitzen els coneixements adquirits per escriure cinc microrelats i, a sota de cada un, hauran d'afegir una justificació on expliquin quines característiques apreses han plasmat en l'escrit en qüestió.
- 4) Abans de l'última classe del primer trimestre, l'alumnat ha d'haver entregat el treball.

Recursos necessaris:

Microrelats de la selecció (en castellà):

- *El compromiso*, Juan Pedro Aparicio
- *Consejos de almohada*, Teresa Serván
- *Intercambio*, Ángel Oloso
- *Efectos secundarios*, Miguel Ángel Hernández-Navarro
- *El cuarto oscuro*, Fernando Iwasaki

Recursos addicionals:

Guia per escriure un bon microrelat:

https://apliense.xtec.cat/prestatgeria/a8047421_941/livre/singlepage.php?html=bookcontents.php&footer=1&section=1&page=-1

Avaluació:

Qualitat de l'anàlisi i comentari realitzats al llegir els microrelats proposats.

- L'alumne demostra que ha entès el microrelat i sap identificar els elements fantàstics que hi apareixen.

Redacció dels cinc microrelats.

- Aquests inclouen elements fantàstics.
- Bona ortografia.

Justificació i explicació de les característiques plasmades als cinc microrelats.

- L'alumne explica, demostra i anomena que ha afegit les característiques estudiades en els microrelats llegits anteriorment, a més d'assenyalar quin o quins són els elements fantàstics que apareixen.

Activitat 2. Conte fantàstic. 4rt ESO. Segon trimestre

Es dedica una classe al principi del segon trimestre fent una presentació del treball, explicant als alumnes la temporització, a més del què i del com han de treballar. Els alumnes, dividits en aproximadament sis grups equilibrats de quatre persones, hauran d'escollir una novel·la per treballar i llegir al llarg del segon trimestre. Un cop llegida, redacten un breu escrit explicant l'argument de la novel·la i el seu gènere dins la fantasia. Cerquen les característiques d'aquest gènere i, a continuació, comencen a escriure a l'aula un conte d'aproximadament dues pàgines que sigui del mateix gènere investigat. Per últim, es dedica l'última setmana del segon trimestre a fer una exposició oral explicant el gènere treballat a través del conte redactat.

Objectius:

L'activitat serveix per identificar els diferents gèneres de la fantasia i a més treballar l'expressió escrita mitjançant un conte, creació del qual no ha de ser massa difícil ja que han treballat amb anterioritat el microrelat. Així doncs, aquesta activitat repassa els coneixements adquirits durant el primer trimestre, introdueix la novel·la, que treballaran també al tercer trimestre, i els ajuda a identificar què és la fantasia i els seus diferents aspectes.

Seqüenciació:

- 1) Inici del segon trimestre. Es presenta el treball als alumnes, es formen els grups i s'escullen les novel·les a treballar.
- 2) Al llarg del trimestre es realitza el treball. Primer, han de llegir l'obra.
- 3) Una vegada llegida, es redacta un breu escrit, d'aproximadament mitja pàgina, on s'expliqui l'argument de l'obra treballada i quin és el seu subgènere dins de la literatura fantàstica.
- 4) A continuació, cerquen característiques d'aquest subgènere i apliquen aquests conceptes apresos en un conte, del mateix gènere estudiat, d'una extensió mínima de dues pàgines.
- 5) Per últim, a l'última setmana del trimestre, preparen una exposició oral on han d'explicar les característiques del seu gènere a partir del conte que ells mateixos han redactat.

Recursos necessaris:

Llibres proporcionat pel centre i extrets de la selecció, els quals són:

Ciència ficció - *La màquina del temps*, H. G. Wells / *Cròniques Marcianes*, Ray Bradbury

Terror – Recull de contes de *Torn de Nit*, Stephen King / *Dràcula*, Bram Stoker

Fantasia/Meravella – *El hobbit*, J. R. R. Tolkien / *La Saga del Brujo*, Andrzej Sapkowski

Recursos addicionals:

Pautes senzilles per escriure un bon conte: https://mestreacasa.gva.es/c/document_library/get_file?folderId=500006248972&name=DLFE-331582.pdf

Senzilla diferenciació entre els la ciència ficció, el terror i la fantasia:
<https://www.guioteca.com/literatura-fantastica/ciencia-ficcion-fantasia-y-terror/>

Avaluació:

Redacció d'un breu escrit explicant l'argument de l'obra i el seu gènere.

- Afegeix informació útil al resum elaborat.
- Identifica i explica correctament el gènere de la novel·la treballada.

Creació d'un conte, on s'apliquen els conceptes apresos en la cerca del gènere realitzada.

- Havent identificat el gènere correctament, l'alumne escriu un conte d'aquest mateix gènere.
- Bona estructuració del text i bona ortografia.

Preparació i representació de l'exposició oral.

- L'alumne coneix i ha memoritzat el tema que li toca exposar.

Activitat 3 A. Fantasia en escena. 4rt ESO. Tercer trimestre

Pel tercer trimestre, els alumnes de 4rt d'ESO tenen la possibilitat d'escollir entre dues activitats, una en català, l'altra en anglès. Aquesta és l'activitat 3 A, anomenada «FANTASIA EN ESCENA», que es realitza en català. Es dedica una sessió de la primera setmana del tercer trimestre a presentar el treball als alumnes. És una activitat de grups d'aproximadament cinc integrants, formats pel professor a càrrec intentant que siguin equilibrats. Consisteix en què cada grup, durant tot el tercer trimestre, llegeixi un dels llibres proposats i, una vegada acabada la lectura, visualitzar la seva versió en pantalla, ja que tots els llibres presentats per aquest treball tenen una representació visual, ja sigui cinematogràfica o animada. A continuació, ells mateixos hauran de representar en un vídeo, d'entre cinc i deu minuts, la seva part preferida del llibre, tot creant el seu propi guió (que començaran a classe i que també hauran d'entregar) i fent un escrit, d'aproximadament mitja pàgina, on comparin la seva versió amb la que van visualitzar anteriorment. L'última setmana de classe del tercer trimestre es dedicarà a posar en comú tots els curtsmetratges ideats, filmats i editats pels propis alumnes.

Objectius:

Amb aquesta activitat es pretén apropar als alumnes a la literatura en general, i a la fantasia en concret, des d'un àmbit més proper a ells, com ho és el cinema o els animes. Es posa a prova no únicament la seva expressió oral en la interpretació del paper, sinó que també es treballa la seva expressió escrita a l'hora de crear un guió i, a més d'aquesta habilitat, també es tracta la capacitat de comparació a través de l'escrit on comparen la seva versió amb la que van veure anteriorment.

Seqüenciació:

- 1) Primera setmana del tercer trimestre. Es presenta el treball, s'estableixen els grups i cada un escull la novel·la que treballarà. En l'altra meitat de la classe s'explica als altres alumnes l'activitat 3 B.
- 2) Durant el tercer trimestre, els alumnes llegeixen l'obra i visualitzen la seva versió en pantalla.
- 3) Escullen la part que escenificaran i redacten un guió.
- 4) Es filma el vídeo, s'edita i es fa la comparació entre la seva versió i l'altra que van veure.
- 5) Abans de l'última setmana del trimestre s'envia el vídeo editat, el guió i la comparació, i a classe es visualitzen tots els vídeos.

Recursos necessaris:

Càmera/mòvil per filmar el vídeo.

Llibres proporcionat pel centre i extrets de la selecció, els quals són:

- *El Senyor dels Anells*, J. R. R. Tolkien
- *Dràcula*, Bram Stoker
- *Frankenstein o el modern Prometeu*, Mary Shelley
- *Overlord*, Kugane Maruyama
- *La Saga del Bruixot*, Andrzej Sapkowski
- *La història interminable*, Michael Ende

Pel·lícules, series i animes, els quals es poden trobar gratuïtament per internet.

Recursos addicionals:

Web per a descarregar gratuïtament un editor de vídeos (Filmora): <https://filmora.wondershare.es/>

PDF on es donen indicacions per fer un bon curtmetratge: <https://www.participamelies.com/wp-content/uploads/2016/03/com-fer-curtmetratge-participa-melies.pdf>

Avaluació:

Redacció del guió i de la comparació entre versions.

- L'alumne és original en la recreació de l'escena i en la decoració utilitzada.

Qualitat del vídeo presentat.

- Hi ha una bona edició i els alumnes representen amb fluïdesa i coneixement el seu paper.

Activitat 3 B. How will continue the story? 4rt ESO. Tercer trimestre

Pel tercer trimestre, els alumnes de 4rt d'ESO tenen la possibilitat d'escollir entre dues activitats, una en català, l'altra en anglès. Aquesta és l'activitat 3 B, anomenada «HOW WILL CONTINUE THE STORY?», que es realitza completament en anglès. Es dedica la meitat de la classe a explicar l'activitat 3 A, i l'altra meitat a explicar aquesta. El treball és en grups equilibrats d'aproximadament 3 alumnes que realitzaran el treball durant tot el tercer trimestre. Consisteix en la lectura d'un conte dels que hi ha proposats. Una vegada llegit, els membres del grup han de redactar, en anglès, un resum d'entre 150 i 200 paraules i, després, han de redactar, a classe, un escrit d'aproximadament una pàgina on suggereixin una continuació al conte, ja que únicament llegiran un fragment, en comptes de llegir-lo sencer. Per últim, a la darrera setmana del tercer trimestre hauran de llegir la continuació del conte que ells mateixos han fet en veu alta, tot fent un breu resum (que no cal entregar) del conte, perquè així els companys puguin seguir la història. Tenen el tercer trimestre per fer el treball, i s'ha d'haver entregat abans de l'última setmana del tercer trimestre, ja que en aquesta visualitzaran els vídeos dels companys i a llegir els seus contes.

Objectius:

En aquesta activitat, primerament, es treballa la comprensió lectora, a l'hora de llegir el text, i la expressió escrita, a l'hora de fer el resum i de redactar el conte. A més, però, també es treballa l'expressió oral quan han de llegir en veu alta el conte, i la comprensió oral, quan han d'escoltar els contes de la resta de companys.

Seqüenciació:

- 1) Primera setmana del tercer trimestre. S'utilitza la meitat de la classe per presentar i explicar el treball, formar els grups i repartir els fragments dels contes.
- 2) Durant el tercer trimestre, han de llegir i entendre el fragment.
- 3) Fer un resum d'entre 150 i 200 paraules i escriure una continuació al conte.
- 4) A l'última setmana del tercer trimestre, havent entregat ja el treball, han de llegir en veu alta el conte que ells mateixos han escrit.

Recursos necessaris:

Fragments de contes extrets de la selecció (es poden trobar gratuïtament a internet):

- *The Black Cat*, Edgar Allan Poe
- *The Mask of the Red Death*, Edgar Allan Poe
- *The Tell-Tale Heart*, Edgar Allan Poe
- *The Fall of the House of Usher*, Edgar Allan Poe

- *The Story of William Wilson*, Edgar Allan Poe

Recursos addicionals:

Web per llegir els contes: <https://americanenglish.state.gov/resources/edgar-allan-poe-storyteller>

Pautes senzilles per escriure un bon conte: https://mestreacasa.gva.es/c/document_library/get_file?folderId=500006248972&name=DLFE-331582.pdf

Avaluació:

Redacció del resum i de la continuació.

- Resum on s'afegeix informació útil per la comprensió del text.
- Bona estructuració del text i bona ortografia.

Qualitat de l'expressió oral a l'hora de llegir en veu alta el conte.

9. Conclusions

Si alguna cosa he de concloure d'aquest treball és que, si bé a vegades m'ha resultat difícil o cansat de fer, a la llarga, ho he gaudit. Com vaig explicar a la introducció, he tingut la sort de poder ajuntar un dels meus gustos, com ho és la literatura fantàstica, amb un interès acadèmic, com ho és l'estudi de la literatura, i amb un interès professional, com ho és arribar a ser professor de secundària, específicament, de llengua. En la realització del meu treball he après coses de interès de tots trets àmbits, i sens dubte aquest serà un coneixement que utilitzaré en algun futur.

Tot i la motivació que m'empenyia endavant en aquest treball, és cert que segon de batxillerat no és o no ha sigut, en el meu cas, un curs on s'arribi preparat. Durant tot l'inici de batxillerat, he hagut de forjar una disciplina (que encara avui segueixo forjant) la qual em permetés ser capaç de, com a mínim, dur la feina al dia i mantenir unes qualificacions acceptables. Això ha fet que, per exemple, no fos capaç de dur a terme algunes coses que m'hauria agradat implementar al treball però, amb tot, estic orgullós del resultat final.

El treball que presento mostra una manera de renovar un sector, com ho és l'estudi de la literatura en la secundària, el qual crec que, malgrat últimament ha estat patint alguns canvis, no arriba a adequar-se com és degut a les necessitats dels alumnes (necessitats que, també he de dir, són força difícils d'assolir). No crec que el pla que he proposat sigui perfecte, i segurament la seva posada en escena reveli alguns problemes als que caldria posar remei, però crec que he fixat el rumb del treball en una bona direcció, afegint, en aquest cas, la particularitat que està construït completament sobre una base fantàstica, que crec que funciona força bé.

No puc saber si aquest treball hagués funcionat tan bé com em sembla que ho ha fet amb l'ús de la fantasia (gènere el qual, per cert, està quasi completament oblidat en la gran majoria de plans de lectura actuals), però penso que, aquest gènere en concret, hauria de ser més utilitzat, sobretot, per la seva altíssima capacitat d'explotar la creativitat de l'alumnat, ja que, a més, en la joventut, és una característica de la personalitat que crec fonamentalment rellevant.

No hem d'oblidar que, al cap i a la fi, la fantasia és una alteració de la realitat que troba les seves arrels en la pròpia realitat, i que aquest gènere pot servir per, com ja explicava Mary Shelley en el prefaci de *Frankenstein*, «descriure les passions humanes amb major exhaustivitat i certesa que el que ofereix la simple narració de fets quotidians».

10. Bibliografia

Patrick Rothfuss: *El nom del vent*

Editorial: Debolsillo

Any original: 2007

Any publicació editorial: 2019

Llengua original: Anglès

Traductor: Gemma Rovira

Stephen King: *Torn de Nit*

Editorial: Ed. Males Herbes

Any original: 1968 – 1977

Any publicació editorial: 2018

Llengua original: Anglès

Traductor: Ferran Ràfols

Joseph Bédier: *El romanç de Tristany i Isolda*

Editorial: Quaderns Crema

Any original: 1900

Any publicació editorial: 2008

Llengua original: Francès

Traductor: Carles Riba

H. P. Lovecraft: *Los mitos de Cthulhu de Lovecraft*

Editorial: Edaf

Any original: 1921 - 1935

Any publicació editorial: 2016

Llengua original: Anglès

Traductor: José A. Álvaro Garrido

Mary Shelley: *Frankenstein o el moderno Prometeo*

Editorial: Penguin Clásicos

Any original: 1818

Any publicació editorial: 2015

Llengua original: Anglès

Traductor: Silvia Alemany

Chrétien de Troyes: *El conte del graal*

Editorial: Quaderns Crema
Any original: Segona meitat del s. XII
Any publicació editorial: 1989
Llengua original: Francès
Traductor: Martí de Riquer

Bram Stoker: *Dràcula*

Editorial: Editorial Barcanova
Any original: 1897
Any publicació editorial: 2012
Llengua original: Anglès
Traductor: Anna Gasol i Trullols

Maruyama Kugane: *Overlord*

Editorial: -
Any original: 2012
Any publicació editorial: -
Llengua original: Japonès
Traductor: Erb (Pseudònim)

Andrzej Sapkowski: *El último deseo*

Editorial: Le Libros
Any original: 1993
Any publicació editorial: -
Llengua original: Polonès
Traductor: Le Libros

Inagaki Riichiro: *Dr. Stone*

Editorial: Solitario no Fansub
Any original: 2017
Any publicació editorial: 2017
Llengua original: Japonès
Traductor: Akiyama (Pseudònim)